

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

MEGJELEN NAPONKINT PENTEK ÉS VASARNAP KIVETÉVEL.

Előfizetési árak:
 helyben, vagy postán külföldre:
 Égész évre . . . 10 frt — kr.
 Félévre . . . 5 — —
 Negyedévre . . . 2 — 50 —
 Egy hóra . . . 1 — —
 Egyes szám 4 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (Főter 1894. sz.) bérmentve küldendő.

Előfizethető helyben:
 Feltölti K. Lajos könyvkereskedésében és a kiadóhivatalban. Főter 1894. sz. alatt.

Hirdetési tájékoztató:
 Négy hónapra postán 5 kr. Nagyon terjedelmű és többszörű hirdetések alkalmával különösen az érdeklődés felbuzdítására minden külön megbeszélés nélkül.
 Hirdetést vagy reklámot magában foglaló újságszám 50 kr.
 Nyilvántartási költségek minden petit szórólapon 50 krajczár.
 Hirdetések fölvetésének a szerkesztőségben és kiadóhivatalban. Főter 1894. sz. alatt.
 Kéziratok nem adóznak vissza.

Tornatanítás a népiskolában.

Kaczagányos apáink ha felébrednének és szettekinéne a köztünk, nem hinnék el, — hogy az egykor oly edzett és harcias szittnyák, ezer éves mult után olyanok lehetnek, mint ma a magyar nép.

Nemzeti viseletünk mellözve, szokásaink átalakulva, a régi magyar jellem nagyjából levetkőzve. Csak átváltozott, de még mindég felismerhető nyelvünk-ről foghatja ránk valaki, hogy magyarok vagyunk. A hadverő karok elpetyhüdtek a tétlenségben, izmaink megpuhultak az edző gyakorlatok hiánya miatt, bátorságunk félelemmé vált s a félelmesek féltőké lőnek.

Mit találna hát rajtunk olyat a világ, amiről elmondhatná, hogy Árpád utódaira ismer bennünk? . . . Semmit!

Az elmúlt századok viharaiiban megtartották a magyar karok eredeti ruganyosságukat s az elnyomatások között, a szülőföldhöz való ragaszkodás, a hazaszeretet tüze kiölte a gyávaságot, a félelmet a magyar szivekből. De jött aztán egy korszak a béke beálltával, amikor egyszer valahára megpihenhetett hüvelyében a magyar kard. Kimondottát a jelszó, hogy: haladjunk s az évszázadok mulasztásait kezdte a nemzet utánpótlani.

Nem mutatok az egyes mozzanatokra, melyek mind-mind hivatva voltak a magyar műveltséget a külföld színvonalára emelni, mert ez tárgyatól nagyon messze-vinne. A ma élő emberek ugyanis mindnyájan tudják az események folyását. Ámde mi következett most be? Az, hogy az izomédző harci munka végkép leszorulván a nagy kérdések színteréről, csak némi-részben való pótlására is senki sem gondolt. Ellenben az eddig elhanyagolt szellemi s erkölcsi nevelés elfoglaltán a tért, ez lett az uralkodó plánetájává a magyar társadalomnak.

Minden átmenet nélkül ugrottunk egyik végtől a másikig s hol vagyunk most? Ott, hogy ma már a szellemi oktatás igen kedves s elkényeztetett gyer-

mek s a testi erő, ügyesség képzése pedig elhanyagolt, mostoha gyermekké lett!

Ugy vagyunk vele, mint a menetidejét megkéső vonat, hogy be akarjuk hozni azt, amit elmulasztottunk s nem vesszük észre, hogy az erős munkában a mozdony-kerekek veszélyben forognak. Mi is, a külföldet akarjuk utólni, de küssé elkétség, mert az is halad s mi csak a szaladg után futunk!

Ez a verseny erőt követel; lelki, szellemi erőt. S mivel: »mens sana in corpore sano«, tehát testi erőt is. Igen, de mi elfeledkezünk arról, hogy az ember test és lélekből állván, testi és lelki művelődésre van szükségünk s az egyoldalú nevelés csökkentésvetett, hiábavaló törekvés.

Mert nézzünk szét a külföldön s mit látunk ott? Azt, hogy elemi s felsőbb iskolái sokkal magasabb színvonalon állanak, mint a mieink, úgy mennyiségőket, mint felszereléseket s egyéb külső körülményeiket tekintve. A tananyag pedig, amit mi rövid idő alatt a gyermekekbe ugyszólván beletömlünk, mennyiségileg körülbelül megfelel a külföldieknek.

Hol van tehát itt az utólrétegzés lehetősége?

Mert tegyük fel, hogy megbirjuk a versenyt. Ez esetben sem értünk el mást, mint azt, hogy nem maradunk jobban el, mint eddig, de elérünk egy más eredményt, azt nevezetesen, hogy a gymnasziumokból, középiskolákból kikerült növendékek, mellé vehetjük az elemi iskola VI-ik osztályából kikerült falusi gyermekeket is, úgy érezi magát, mint az óriás kigyó a gazdag ebéd után.

Vajon erre törekszünk? Vajon cél-e az, amit a mai rendszer mellett elérünk? Bizonyára nem!

Hat éves korában megy a gyermek iskolába s akkor megkezdődik rajta egy óriási szellemi műtét, mely hivatva van 6 év alatt egy mindenhez értő állampolgárt nevelni belőle. Pedig erre az a hat év nagyon kevés idő s a gyenge gyermeki szervezet az erős munka követ-

keztében visszaesik növéseben és fejlődésében. Igazán fájdalmas nézni, midőn a zsufozásig megtelt falusi iskolában felszólít a tanító egy gyenge testű, beteges színű gyermeket, aki alig látszik ki a padból s amint felteszi neki a kérdést, szabatosan és értelmesen elemezi ki a legbonyolodottabb körmondatot, vagy beszéli el az égitestek állását és egymáshoz viszonyát. Hiszen nagyon szép az ilyen szellemi előhaladottság s ki ne örülne ezen, de hol maradt a test, miért az oly sápadt és beteges? Ki felel erre? . . . Felelek én!

Nem volt céloim mai nevelési irányunk fejtegetésébe bocsátkozni. Amit elmondtam e térről, azt is azért tettem, hogy jobban kidomborítsam azt, amit mondani akarok.

Az előbbi kérdésre az a feleletem, hogy igenis, iskolánkban gyakran feltalálható, amaz előbbi és hasonló eseteknek az az egyszerű oka, mert a testi nevelésre egyáltalán semmi gondot nem fordítunk. Nevelünk szellemileg, erkölcsileg, mert azt számon kerik tőlünk, de a testtel senkisé gondol.

Minek is tölténé hát annak vezetésével idejét a tanító, mikor minden percze olyan szükséges van? Hiszen az a censor, aki évenként 3-4-szer meglátogatja az iskolát s számonkéri az eredményt, még egyetlen esetben sem nézett utána, hogy az osztály növendékei testileg is oly ügyesek-e, mint szellemileg. Minek költene az egyház tornaszerekre fizetne a tornatanítónak 60-80 frtot évenként, mikor a felesleges hatóságoknak eszébe sem jut megkérdezni, hogy azon a szép tágas udvaron merre is található fel a tornaszerek? Minden felesleges költség volna erre a célra.

Pedig tessék csak utána nézni, a tantervben benne van biz az véletlenül, hogy tornát is kell tanítani s ha jól emlékszem, még a jegyzet-rovatba sincs odatéve, hogy: de a tantervnek csak a szellemi s erkölcsi nevelésre vonatkozó része a betartandó, a testi-nevelésre vonatkozó része pedig, csak por a világ

szemébe, higgye, ha akarja! — Én azt hiszem, hogy ez a nagymélt. vall. és közokt. ügyi m. kir. miniszter ur által 1877. aug. 26-án 21,678. szám alatt kelt tanterv testgyakorlásról szóló részében nincs megjegyezve.

Mert tessék csak komolyan gondolkodni rajta, az mégis csak ázsiai állapot, hogy 10-11 ezer lakosú bírő községben a tornatanítást még hirből sem ismerik. S mikor egy-egy könnyűvérű fiatalember, hogy a lelkiismeret ne vádolja, tavaszi délutánokon osztályával az iskola udvarán némi szabad gyakorlatokat produkál, az arra járók mint soha nem látott csudát bámulják meg. Tapasztalásból tudom ezt.

S hogy a falusi iskolákban a tornatanítás ennyire mostoha gyermek, abban tulajdonképpen nem is az egyház alsóbb intéző körei a hibásak, mert a kik egy falusi egyházközség presbiteri és iskolaszéki gyűlésén jelen voltak, azok bizonyára tudják, hogy a mi, legtöbbször egyszerű földmives emberekből álló falusi presbiterieinknek csak törvény kell és mindjárt segítve van a hiányon.

S míg egy-más hasznos dolgot megszavazni s arra kisebb áldozatot hozni vonakodnak, addig még kevésbé fontos dolgokat is elintéznek s áldoznak is rá, ha az iskolaszéki elnök, lelkész, a törvényvel, vagy tanfelügyelői megkereséssel lép elbők. Csakhogy az ilyen megkereséseknek szigorú hangon kell szólóniok s utána kell nézni, hogy vajlon teljesítették-e az abban foglaltak. Az eredmény csak így lesz elérve.

Az egyszerű földmives ember, ha vele ilyen dologról beszélünk, rendszeren azt feleli, hogy minek az, hiszen ezelőtt sem volt, mégis felnőtünk s mégis emberek vagyunk, csak a gyermekünk olyan legyen és ne különb. S mik ezeket mondják, elfelednek igen sok dolgot, a mit pedig számításon kívül hagyni nem szabad.

Külömben teljesen meg vagyunk róla győződve, hogy mindezeket nem azért mondják, mintha üdvös voltárol

A „DEBRECZENI” TARCZAJA.

Szereltem átka.

Keskeny utcán hosszú palló.
 Valjon hová nyulok?
 Akárhova! mit bánom én
 Ha az országotig.

Bolyongani, kóborolni
 Mostan az a kedvem! . . .
 Csendes minden, lenyugodtak,
 Csillag van az egen.

A kapuban ott legény áll,
 Maga elé bámul.
 Lehet, hogy ellejkezzett
 Tán az éjszakául.

Vagy talán az esze jár egy
 Rózsás arcú lányon?
 Vagy a lány jött a fej-be,
 Hogy ott motoszkáljon;

Hogy meggyujtsa a szereltem
 Tűzét csalfa módon
 És az égő tűzre aztán
 Egyre csókot szórjon.

Hej te fiu! jól vigyázz rá,
 Mert elfogy a csókja. . .
 Adott egyszer nekem is egy,
 De már most nem szórja.

Elfogyott a tüzevaló,
 De a tűzből van még.
 Altatgatnám, jaj istenem
 Mégis egyre csak ég!

Fekete László.

Probléma.

Írta: Oláh György.

I. — Összejött a két Edelenyi testvér anyji év multán. Károly, az idősb, Mező-Peterden, a család ősi széken maradt apjuk elhaltával s ize a gazdalkodást; míg Imre a fővárosban urakodott, hiábavalóságokra költögetvén vagyonát, a mit, mivel az Edelenyi vagyon századok óta családi hitbizományt képez s jelenleg Károly kezeli, ettől kap évenként.

— Azért jöttem hozzád bátyám, hogy egy kényes ügyet megbeszéljek veled. Házasodni akarok. Ráuntam erre a henye legényre, nyakamba szándékozom venni a házasság igáját, vagyha neked jobban tetszik, Hymen rózsalánczát. Nos, mennyiben egyezik véleményed a en akaratommal?

Károly hallgatott. Komor arcza elárulta, hogy e tervet nem helyesli. Kelletlenül ürítgette a poharakat, míg az öcsés derekasan kezelte azokat.

— Te nem felelsz bátyám. Vagy talán még keveset mondám, hogy valamit következtess. . . Legalább igyál!

— Nekem elég anyyi.
 — Hahaha! te gyöngye férfi vagy bátyám! nem voltál soha Bachus fölszentelt bajnoka. Lásd, én iszom, mert

»Mint a dalban, ugy a borban
 Lélek és ész elmerül.
 Elvezet a bölcsek czélja:
 Kedves, élvezz és örülj le!

Eh, minek dalolok! Károly, neked mindig ilyen rossz kedved van, mikor hozzád jövök 10 évben egyszer! . . . Hol is hagytam el beszédem? Igaz, meg akarok nőszüli.

— Ezt már hallottam.
 — Mondok többet is. Nem tudod ugy-e, hogy már mint apró gyermek vonzódtam »Szigeti bácsi« Jolánkához. Együtt nőtünk fel, míg el nem kerültem Peterdről. Szerettem ezt a lányt, bátyám, megmaradt szívemben ifjúkori szerelmem iránta. . . Igylál há!

A bátya kiirtette poharát s izgatottan fölkel az asztaltól. Erőltetett magatartással ment végig a czimerekkel ékesített, antik színezetű termen s egy XV-ik századbeli ós képe előtt megállott.

— Imre öcsém, ez volt leghiresebb ösöd, Edelenyi György ez, a ki a török ellen harczolt s esett el Zrínyi táborában. Légy méltó ehhez! Harczolj te is ellenségeddel, a szerelmemmel, mely nem méltó hozzád! Külömben is Szigeti Jolán nem a legalacsonyabb házból való! De lenne akármí: a sziv nem nézi, kik voltak öseid, s meennyi telkeid vannak; az csak szeretet, kastélyban ugy, mint kunyhó szalmaszékán! Értelek bátyám, te ma is könnyelműnek tartasz, hogy mértéket nem ismerek vágyaimban; de kérdelek: lehet-e a szerelmemben is alkalmazkodni rendszabályokhoz? Ugy-e, nem! nem!!

Károly figyelmesen végig hallgatta öcsese öszinte érvelését, s már-már legyőzötnek hívte magát. Azonban egy kínzó gondolat fölírta erőtlen tépelődéséből, s azáltal remélte meg-

menteni egy öcsését, mint az Edelenyi család jóhírnevét.

— Okoskodni tudsz öcsém. Am helytelenül állítod azt, a mit nem szándékozom elhinni. Láttad már a lányt, szerelmed tárgyát láttad-e? öcsém, a mióta itthon vagy.

Imre megérze e kérdésben a rejtett gúnyt, mindazonáltal mérsékelte fölgerjedt haragját.

— Egyenesen ide jöttem, a te házába bátyám. Talán haragudtal volna, ha nem így teszek. Aztán meg, pár órája még csak, hogy vendégek vagyok, nem is helyén való a vizitelgetés — másnál.

— Igazad van S mikor akarsz Jolánnal találkozni?

— Délután elátogatok hozzá. Mily kellemes lesz neki a meglepetés! mert nem irtam meg, hogy jövök. Bátyám! ha olvasnád leveleit, miket lángoló szavakkal irtt hoztam! Mezőnyire finoman gondolkozik! Bátyám, az a lány elvész ily kis faluban, ó hintóba való, ó a teremés remeke! . . .

Az antik óra négyet ütött e perczben, lassu hangja eltompítá a fiatal Edelenyi lázas vallomását.

— Ó a teremés remeke, bátyám! folytatá az előbbi hévvel, a kire nem nézhetnek irigy szemmel e kopot, néma, festett alakok!

— Ezeket ne bántsd meg Imre! nem érdemel annyit az a lány, hogy hiu bálványimadásban megszenteljen és tisztas alakokat! Lesz idő, meglásd, mikor belátod, hogy az erzelem, melylyel fennhangon dicsekszel, csak szalmaláng volt, mert csalódnál fogsz! . . .

— Ó benne?! soha!

— Ugy vess keresztet magadra és vedd fel a házassélet keresztjét. Felőlem tehetsz akármít, utadba nem állok.

— Bátyám, te nemes szívu vagy. Azt hittem, hogy boldogságom elrontója leszesz rideg

ZLÓ
 üzletében
 terítők,
 nyök,
 kai vászon
 tra.

sepppek
 az- és nepszer a gyo-
 minden ember
 legyen pontosan
 hozzá tartozó magyará-
 hogy van mód a kolera
 rü használatát önmagát

változásra, székredezre
 ndos életmód mellett, ke-
 os hatású életek élvezé-
 mint mint mindenféle meg-
 y-féle Máriacselli gyö-
 náknak a gyomorra, kőbő-
 náknál és a gyomor bajok-
 knél elismert gyógyszer,
 yszertárakban, üvegekben
 70 kros üvegekben.
 kímél, Tamassy Béla,
 Diószegen: Vada y
 re. — Kaban: Horváth

Tokaj városának
 bejegyzett
 védjegy
 ez en cizimere
 Tokajban

KARDOS LÁSZLÓ

KOSSUTH-UTCZAI vászon-árú üzletében
valódi angol Linoleum

a legszebb mintákkal

melyek kaphatók méter számra és egész szobák is bevonhatók. A tapasztalat bizonyítja, hogy Linoleummal bevont padló szebb mint a parquet, olcsóbb mint a parquet és lakásváltás esetén fölszedhető, újból lerakható és újból szép.

Már kedden **Lembergi**
huzás! **kiállítás**

Sorsjegyek á. 1 frt.

Főnyer. 60.000 frt.

II sorsjegy 10 frt —
6 sorsjegy 5 frt 50

Díjmentes és huzásjegyzékért 20 krajczár beküldendő.

Kapható: **A lemergi országos**
kiállítás sorsjegy-irodájában
Bécs, Bartenstein-utca 4.

(376)

Téglaégetőtelepek

agyagárúk

és burkolati-kő-gyárak

ezementégetők, mészegetők

teljes tervek, égető-kemenczék minden-
nemű szerkezetben, berendezések és
gépezetek, minden a legújabb jónak bizo-
nyult kivitelben.

Hotop Ernő

agyagipar-mérnök

BUDAPEST BERLIN BRÜNN
Külső váci-ut 70. | Kurfürstrasse 122. | Olmützer-gasse 9.

Prospectusok és felvilágosítások ingyen
és bérmentve. (410)

Csehországi sajt- és sajt-
pogácsa (Quargel.)

Küldök minden oszt. magyar
postaállomásra bérmentesen.

5 kg. Romadour sajt-
téglaiban frt 3.90
5 kg. Sörsajt téglaiban frt 2.66
5 kg. Trombitás sajt frt 2.75
5 kg. Cseh picant sajt-
pogácsa frt 1.90
5 kg. Vaj (Netto) frt 4.42

továbbá:

Tilsiteni sajt, kis karikák 2—4
kg. sulyban bérmentetlen
pr. kiló 56 kr.

Elküldés utánvétellel.

első Kolini sajtgyár

Rudolf Kobler Kolin

(Csehország.)

LEGLORIA

Gloria-Patent minden egyes lap leoldható!

Joseph Bardou és fiától Perpignan és Párisban. Kapható minden tőzsde, papirkereskedésben.

Legújabb aratásu tea-nemek

RAICS GYULA

fűszer, csemege, tea- és rum különlegességek raktára a „Fekete Elefánt“-hoz
DEBRECZEN, nagy-hatvan-utca és kis-mester-utca sarkán.

Ajánlok az őszi évadra a legújabb aratásu

chinai teanemeket és vegyületeket

melyek kezelésére különös nagy gondot fordítok, az alant jegyzett árak mellett:

Eredeti tea		és		Tea vegyítékek	
Congó zamatos	1 kilo	4 frt — kr	Mandarin vegyíték	1 kilo	6 frt — kr
Souchong zamatos	1 »	4 » 50 kr	Császár »	1 »	8 frt — kr
Ninchof igen zamatos	1 »	5 » 50 kr	Király »	1 »	9 frt — kr
Kintuck igen zamatos	1 »	5 » — kr	Moszkvai »	1 »	10 frt — kr
Mandarin fekete zam.	1 »	8 » — kr	Micado »	1 »	12 frt — kr
Pecco-virág virág-dus	1 »	9 » — kr	Kávéházi teavegyíték, fekete, igen		
Narancsvirág virág-dus	1 »	9 » — kr	zamatós	1 kilo	6 frt — kr

Csomagolt teákból és palackozott rumokból nagy raktár.

Dietrich és Fia es. és kir. udvari tea és rum szállítók budapesti raktárunkból.

továbbá ananász, Jamaika és családi Punsch esszencet.

valódi palackozott BORECZETET, csemege árukat, különféle sajtokat és a legtisztábban kezelt fűszeráruimat.

Csomagolt teákból és palackozott rumokból kívánatra külön árjegyzékkel szolgálók.

Postai megbízások a legpontosabban eszközöltetnek.

20 éves borovicska.

Petroleom házhoz szállítása!

teljes tisztalattal

Lám Sándor porcelán- és üveg-kereskedő Hatvan-
és piacz-utca sarkán.

Csillár petroleom házhoz szállítása!

literje 24 krajczár.
literje 20 krajczár.

Továbbá az amerikai petroleom

(404.)

asztali-, író-, függő- és fali-lámpa raktáramat is b. figyelembe

választékú

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására adni, hogy a házi petroleom szik-
sejlet kényelmesebb megszerezhetőse céljából, üzletemmel kapcsolatosan egy arra a célra külön és
teljesen megfelelő szállító kocsit rendeltem be, melytel fogva azon kellékes és kedvező alkalmat van
szerencsém nyújtani a nagyérdemű közönségnek, hogy petroleom szállítását anélkül, hogy az edény és
szállítását külön díjat számíttanak — becses megrendelése esetén pontosan a házhoz szállítatom. —
Mégintem ugyanekkor, hogy a szállítandó 5—10 literes badog edényekben!

osillár-petroleom előnye: kristálytiszta, világos színe, takarékos szigetküllő égése és nagyvölv világitó képessége, melynek

Petroleom házhoz szállítása!

Előfizetők
helyben, vagy postán
Spész évre
Félévre
Negyedévre
Egy óra
Egyes szám
A lap szellemi részét illetően
emery a szerkesztőség
bérmentve küldi
Előfizetők
Földgáz K. Lajos könyv-
és a kiadóhivatalban
allat

A földbi

(Ol.) Aligh
delem-ág, anol
viszony létezmé
leténél. Minden
képező földbirt
módon, a bérb
kotta meggyöz
zódések is, m
vidéken, egy é
szonyok között
leges és külön
azonban egy
pontos bérlet
karban tartása
deponálása, m
— az nem hi
ból sem.
Sok szer
különös kiköté
épségben tart
egész nyakatek
lyekkel a bérb
vagy magát h
asztán termés
lőnek keze.

Sok jobb
és sok minden
tézkedés nem
csak saját has
nul a föld jav
Oly nyaka
nemcsak a sze
nem a nemzet
joggal, jobbat
vergődhetnek,
értelmisége m
mert belemen
tett kikötések
ban egészen
kor lehetne u
itélni, ha voln
szabályozná a
közötti megeg
a bérbeadót,
és önzetlen
földeket üdv
jó karban tar
vilja, róla a
Ily törvé
volna arra sz
törvényre, mé
óvná a sérül
agricultura fe
Hogy áll

A „DEB

Én
Ez előtt p
ügyeim miatt U
lett utaznom.
Ütközben
hogy a „Debr
kebeleben en is
egy néhány tag
társulat körébe
Ez jó alk
egy pár régi-jó
Pénzem t
azért megis el
bármilyen körü
tölteni.
Egész uto
milyen jól fog
mat, ma az eg
leszek, no m
ki szinten a
pok-fürdön tö
körében.
Megnézte
hi-zen éppen e
mint utazó leg
Szóval h
zem nem is v
romnegyed ré
— Regge
városia.